

DE PADRÍ POLLÓS A GORI GORI CEMENTERI

FRANCESCA ALBEROLA GIMÉNEZ

S'entén com a patrimoni immaterial, segons la definició de l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO), *els usos, les representacions, les expressions, els coneixements i les tècniques —juntament amb els instruments, els objectes, els artefactes i els espais culturals que els són inherents— que les comunitats, els grups i en alguns casos els individus reconeixen com a part integrant del seu patrimoni cultural. Aquest patrimoni cultural immaterial, que es transmet d'una generació a l'altra, és recreat constantment per les comunitats i els grups en funció del seu entorn, la seva interacció amb la naturalesa i la seva història, la qual cosa els infon un sentiment d'identitat i continuïtat i contribueix, per tant, a promoure el respecte de la diversitat cultural i la creativitat humana.*"

Sovint, les societats agrícoles associem, erròniament, la cultura, amb el conjunt de coneixements adquirits a través de l'educació acadèmica. Paradoxalment, la paraula cultura, que prové etimològicament del llatí, significa conreu "Cultiu de la terra". La reducció de la cultura al vessant exclusivament personal i intel·lectual provoca, de vegades, que no siguem conscients del valor de les manifestacions culturals col·lectives que compartim i que ens han tramés els nostres avantpassats.

Que les formes d'expressió, que constitueixen una part del patrimoni oral que ens conforma com a poble, continuen vives i ens transmeten a les generacions futures, dependrà de cadascú de nosaltres. Algunes cançons continuen vives, d'altres

ja no es canten com ara els cants de batre, lligades a la sega de l'arròs, que han perdut l'ús al mateix temps que desapareixia l'activitat agrícola, la prohibició dels coets borratxos s'ha emportat per davant el "no hi ha sebo"¹, el cant d'albat que es cantava quan moria una criatura de curta edat, afortunadament ha desaparegut, atesa la taxa tan baixa de mortalitat infantil actual.

El present article pretén recollir una mostra de les cançons populars, dites, o altres formes d'expressió oral, en valencià, que han anat acompanyant els habitants d'Antella, al llarg de tot el cicle de la vida, des del naixement fins a la mort. Per descomptat que no són exclusives del nostre poble i que perviuen i es poden trobar en altres poblacions en idèntiques versions o en algunes variacions. De segur que, vosaltres lectors, en recordareu almenys una!

La història arranca amb una cançó de bateig que cantaven els xiquets i xiquetes des de l'eixida de l'església fins a la casa del nounat amb la intenció que els padrins llançaren caramels :

La padrina, *picotina*
El padrí, *picotí*
Si no tiren confitura
Morirà la criatura

Si la quantitat de caramels era escassa, a ulls de la xicalla, es cantava repetidament:

"Padrí pollós, padrí pollós..."

¹ "No hi ha sebo, no hi ha sebo, ni coet, el que tiren son boletes de a quinzet"

Don Ramon, bateig a Antella c. 1961

Seguim amb les cançons de bressol que es canten, alhora que s'engronsa el xiquet o la xiqueta de bolquers:

nono, nono,
 el meu xiquet té sonetes
 sa mare l'adormirà
 li cantarà una cançoneta,
nono, nono

La meua xiqueta és l'ama
 del carrer i del corral
 de la figuera i la parra
 i de la flor del taronger

Hi ha moltes cançonetes dirigides a nadons amb la intenció que interactuen amb els adults, sobretot, amb les mans:

Bernat, Bernat
 pegat al cap
 amb un coixí
 molt ben bordat

Tita tita pon
 un *coco* al forn
 qui se'l beurà?
 El meu xiquet que li agradarà

Maneta morta
 res t'importa
 pega't una galdadeta

Palmes, palmes
 que ve el pare,
 palmes que no ve
 palmes que ja està ací

Moixonetes, arrapadetes
 vindrà el gatet
 farà sopetes
 se les menjarà
 xap, xap, xap
 a les galtetes

Est és el pare,
 esta és la mare,
 este demana pa,
 este diu que no n'hi ha
corrinxanxet, el corralet

En la cançó, cara a cara, s'asseu el xiquet damunt dels genolls de l'adult, i agafant-lo de les mans va balancejant fins que es fa la intenció de deixar-lo caure al terra, la qual cosa provoca una rialla en l'infant.

Serra, serra, Sant Miquel
 tots els peixos van al cel
 carregats en un bagul
 que caiga, que caiga,
 (el nom del xiquet o xiqueta) de cul

Hi ha cançons infantils senzilles que s'utilitzen quan els xiquets i les xiquetes aprenen a parlar com ara,

La lluna,
 la pruna,
 vestida de dol
 sa mare li pega
 son pare no vol

Cançons que es canten en filera agafats de la mà:

Una rastrera de gent forastera,
 formatge de gall i pam *paragall*.

I si ens ix el dimoni?
 Que ens isca si vol,
 que ens isca si vol.

Quan els xiquets ploraven, sense cap motiu important a ulls dels pares, com quan no els compraven llepolies, se'ls cantava la tornada:

"Ploreu xiquets,
 que pardalets tindreu"

de la cançó completa:

Dos pardalets i una aguileta
d'eixos que van en bicicleta
ploreu xiquets, la mama no vol
abaixeu un poquet
ploreu xiquets,
que pardalets tindreu

Carret de la tia Emilia

Hi havia cançons exclusives dels jocs de xiquetes,
com la xata *merenguera*

La xata *merenguera*, vuit,nou,deu
com és tan fina, *trico, trico, tra*
com és tan fina, *lairó, lairó, lairó, lairó*
es pinta els coloretts, vuit,nou,deu
amb gasolina, *trico, trico, tra*
amb gasolina, *lairó, lairó, lairó, lairó*

O la cançó d'anar a costura:

Les xiquetes que van a costura
fan puntetes, fan puntetes
coixinet, coixinet, si tu saberes
les penetes que ens fan passar
li diries a la mare mestra
que ens deixe anar a jugar.

Xiques a la costura

Segons l'època de l'any trobem cançons infantils,
com ara les de les festes de Pasqua:

El dia de Pasqua
Pepito plorava
perquè el catxirulo
no se li empinava
la tarara si, la tarara no
la tarara mare que la balle jo

Han vingut de berenar
ham trencat la marraixeta
si sabeu qui l'ha trencada
el nòvio de Tereseta

La extingida celebració de la salpassa

Ous a la pallissa
ous al ponedor
a pegar-li garrotades
al senyor rector

Diumenge de Rams

La de les fires com la de Xàtiva:

A la fira no vages
Si no portes diners
Que voràs moltes coses
I no compraràs res

Les Nades o “El *tirorí tirorí*“, que es recitava als Reis Mags, condició “sine qua non” perquè ens entregaren els joguets.

Tirorí tirorí
Senyor rei, joestic ací
la palla i les garrofes
per al seu rossí
i les casques
que vinguen cap a mi.

Reis Mags

I va passant el temps i arribem a l'adolescència

Adolescents en l'Assut

I a la joventut, on trobem cançons de festeig, com la del *tio Sentó* i d'altres :

Amparito
la filla del mestre
diuen que festeja
amb un foraster.
El diumenge,
quan va a missa d'onze
el nòvio darrere
li porta el catret.
I, com és tan xicoteta,
meneja el culet.

Mare puge dalt
i abaixem la corbata
que me'n vaig a ballar
amb una xica guapa
Totes les xiquetes
Se'n van a dormir
amb la camisa curta
i el cul arrupit

Parelles de nòvios, any 1953

I de rivalitats entre pobles:

Els xicons d'Antella ja no pinten res
els que pinten ara són els forasters
eixa parauleta torna-te-la a alçar
perquè els forasters vénen i se'n van

Xicons d'Antella en el bar cinema Saboya

Fes gaspatxo amb pebrella
quan tingues un convidat
alça l'aleta polleta
no em picaràs *pollastret*
que les xiques d'*este* poble
tenen el geni curtet

Colla d'amics i amigues de dinar

Els quintos quan se n'anaren
digueren adéu Moixent,
i les xiques contestaren
ja se'n va la mala gent

Quintos en l'escalinata del Bar Monte-Rio

Perquè jo no tinc el que tens tu
perquè tu no tens el que tinc jo
perquè tu ja tens una gabieta
i jo tinc una *palput*.

Algunes amb al·lusions sexuals vetlades:

I d'altres més explícites:

Vosté jove, vosté jove
vosté jove és un gandul
que m'ha escarbat fins al cul
fins al cul de la panera
vosté jove és un gandul

Marieta vull tocar-te el cul
Calla dimoni, calla dimoni
Marieta vull tocar-te el cul
Calla dimoni que jo no vull

I la història s'acaba, com en els contes de fades,
amb un casament

Boda, 1964

Noviets i novietes
es volen casar
no tenen cullera
per a fer el dinar
tanquen les portes
per a no convidar

PAQUI ALBEROLA I MARI VILA
agraïm als veïns i les veïnes del poble que ens
han cedit amablement les fotografies que il·lustren
l'article present.

Xocolatada boda any 1951

Festers Antella, 1975

Convit boda any 1959, Antella

Pasqua

Convit boda bar La Figuera, 1964, Sumacàrcer